

Inngangur

Í janúar 1993 skipaði menntamálaráðherra nefnd um öryggismál í íþróttamannvirkjum, sem síðan var endurskipuð haustið 1996. Í framhaldi af góðum viðtökum við útgáfu reglna um öryggi á sundstöðum og við kennslulaugar, hóf nefndin á árinu 1999, að vinna að tillögum að reglum um öryggi í íþróttahúsum. Í nefndinni eiga sæti fulltrúar frá eftirtöldum aðilum:

Sambandi íslenskra sveitarfélaga,
Vinnueftirliti ríkisins,
Hollustuvernd ríkisins,
Rannsóknarstofnun byggingariðnaðarins,
Árvekni og
menntamálaráðuneytinu.

Reglur þessar eru samdar í nánú samráði við þá aðila sem eiga fulltrúa í nefndinni auk margra annarra aðila sem starfa að íþróttamálum. Reglum þessum er fyrst og fremst ætlað að taka til íþróttahúsa og íþróttasala sem ætlaðir eru til kennslu í íþróttum í almenna skólakerfinu og til æfinga á vegum íþróttafélaga. Í reglunum er vísað til öryggis- og eftirlitshandbókar, en gefa á út slíka handbók samhliða reglunum og þarf hún að vera aðgengileg öllum starfsmönnum íþróttahúsa.

Í íþróttahúsum geta leynst margvíslegar hættur og er það siðferðileg skylda eigenda þeirra að draga úr þeim svo sem kostur er. Ábyrgð þeirra er byggja og reka íþróttahús er mikil og miklu varðar að öryggi íþróttaiðkenda og gesta íþróttahúsa sé sem best tryggt á hverjum tíma. Forstöðumenn íþróttahúsa hafa óskað eftir samræmdum öryggisreglum til að vinna eftir og er með setningu þessara reglna verið að koma til móts við þær óskir og jafnframt að auka öryggi í íþróttahúsum frá því sem nú er.

Reglur af því tagi sem hér eru settar draga á engan hátt úr ábyrgð einstaklinga á sjálfum sér. Íþróttaiðkendur og gestir íþróttahúsa þurfa eftir sem áður að gæta að öryggi sínu og ganga vel um íþróttahús og þann búnað sem þar er að finna. Reglur þessar draga hins vegar saman þau öryggisatriði sem forstöðumenn íþróttahúsa þurfa að tryggja að séu til staðar og séu í lagi.

Sveitarstjórnir og aðrir eigendur íþróttahúsa eru eindregið hvattir til að samþykka að farið verði eftir þeim reglum sem hér eru settar og hrindi í framkvæmd úrbótum í öryggismálum í samræmi við þær. Einnig er nauðsynlegt að allir starfsmenn íþróttahúsa kynni sér reglurnar vel og hagi störfum sínum samkvæmt þeim. Þannig ætti öryggi íþróttaiðkenda og gesta íþróttahúsa að vera eins vel tryggt og kostur er.

Reglur þessar eru settar af menntamálaráðuneytinu með vísun til 14. gr. íþróttalaga nr. 64/1998 en þar segir: „Menntamálaráðherra hefur forgöngu um

setningu reglna um öryggisráðstafanir í íþróttamannvirkjum, þar á meðal um eftirlit og að því er varðar íþróttáhöld og annan búnað.“

Reykjavík, október 2002

f.h. menntamálaráðuneytisins

f.h. Sambands íslenskra sveitarfélaga

Tómas Ingi Olrich,
menntamálaráðherra

Vilhjálmur Þ. Vilhjálmsson,
formaður

Reglur um öryggi í íþróttahúsum

1. gr.

Gildissvið.

Reglur þessar taka til hvers konar íþróttahúsa og áhorfendaaðstöðu þeim tilheyrandi, leikfimis- og íþróttasala og búnaðar tengdum starfsemi þessara mannvirkja.

Reglur þessar taka ekki til líkamsræktar- eða þreksala sem eru óviðkomandi starfsemi íþróttahúsa.

2. gr.

Skilgreiningar.

Ábyrgðaraðili: Með ábyrgðaraðila skv. reglum þessum er átt við forstöðumann íþróttahúss. Ábyrgðaraðili sér um að öryggisbúnaður sé í lagi og að öryggiseftirliti sé framfylgt. (sjá 7. gr.)

Öryggis- og eftirlitshandbók: Með öryggis- og eftirlitshandbók sem vísað er til í reglum þessum er átt við handbók sem geymir eyðublöð og annað efni sem viðkemur framkvæmd reglna þessara. Þar eru nánari skýringar á einstökum greinum reglnanna. Handbókin er gefin út samhliða útgáfu reglnanna.

Kennarar, þjálfarar og leiðbeinendur: Með kennurum, þjálfurum og leiðbeinendum skv. reglum þessum er átt við þá kennara, þjálfara og leiðbeinendur sem reglulega starfa í viðkomandi íþróttahúsi og á vegum viðkomandi sveitarfélags.

3. gr.

Búnaður til skyndihjálpar og aðkoma að íþróttahúsi.

Í íþróttahúsum skal vera tiltækur búnaður til skyndihjálpar af viðurkenndri gerð þ.m.t. súrefnistæki og sjúkrabörur. Sjá búnaðarlista í öryggis- og eftirlitshandsbók. Starfsfólk, kennarar, þjálfarar og leiðbeinendur skulu árlega fá leiðsögn í notkun þessara tækja.

Í íþróttahúsum skal vera aðstaða til að hlynna að slösuðum. Sjá nánar í öryggis- og eftirlitshandbók um búnað, gerð og staðsetningu á aðstöðu. Aðkoma sjúkrabifreiða að íþróttahúsi skal vera trygg og greinilega merkt.

Tryggja þarf hálkuvarnir og að öll aðkoma að íþróttahúsi sé sem hindranaminnst.

4. gr.

Neyðaráætlun og öryggiskerfi.

Í íþróttahúsum skal vera ákveðin neyðaráætlun og öryggiskerfi sem segir fyrir um viðbrögð ef slys ber að höndum. Skrá skal öll óhöpp og slys á þar til gerð eyðublöð. Sjá dæmi um eyðublöð í öryggis- og eftirlitshandbók. Einnig skal vera til staðar rýmingaráætlun fyrir áhorfendasvæði í samræmi við byggingarreglugerð.

Árlega skal ábyrgðaraðili fara yfir neyðaráætlun og æfa neyðarviðbrögð með starfsmönnum íþróttahúss. Kynna skal þessar áætlanir og viðbrögð fyrir nýju starfsmönnum í upphafi starfs.

5. gr.

Um framkvæmd eftirlits.

Ábyrgðaraðili skal samkvæmt gátlistum færa í öryggis- og eftirlitshandbók hvenær reglulegt eftirlit með húsi og búnaði fer fram. Skrá skal hverjir framkvæma eftirlitið, ástand búnaðar þegar eftirlit fer fram svo og hvenær aðgerðir til úrbóta eru framkvæmdar ef þeirra er talin þörf. Gátlistar og færslur í öryggis- og eftirlitshandbók eru hluti af innra eftirliti íþróttahúss.

6. gr.

Um gengnisreglur fyrir íþróttahús.

Ábyrgðaraðili setur umgengnisreglur. Reglur þessar skal setja upp á áberandi stöðum. Þær eru hluti af leiguskiðmálum hússins ef ekki er um annað samið. Í reglunum skal koma fram hver sé eigandi og ábyrgðaraðili mannvirkisins.

Í umgengnisreglum skal kveðið á um eftirfarandi þætti:

- *Almenna umgengni notenda.*
- *Starfssvið starfsmanna eða forsvarsmanna hópa.*
- *Viðurlög við brotum á reglum um umgengni, húsakynni, áhöld og búnað.*
- *Ábyrgð á fatnaði og lausamunum.*

7. gr.

Gæsla.

Gæslu í íþróttahúsi skal haga í samræmi við þá starfsemi sem þar fer fram hverju sinni.

Gæsla í íþróttahúsi er á höndum ábyrgðaraðila og þeirra sem starfa í mannvirkinu, starfsmanna íþróttahússins, kennara, þjálfara og leiðbeinenda eftir því sem við á. Skilgreina ber í umgengnisreglum starfssvið einstakra starfsmanna eða starfsmannahópa.

Ábyrgðaraðili íþróttahúss og framkvæmdaraðili (leigutaki) viðburða, svo sem íþróttamóta, æfinga, skemmtana, listviðburða eða sýninga skulu gera með sér skriflegt samkomulag um framkvæmd gæslu og ábyrgðar.

8. gr.

Starfsmenn íþróttahúsa.

Starfsmenn íþróttahúsa skulu hafa lokið sérstökum námskeiðum í skyndihjálpi fyrir starfsmenn íþróttahúsa.

Um öryggi og aðbúnað starfsmanna í íþróttahúsum skal fara eftir lögum um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum.

9. gr.

Kennsla, þjálfun og námskeið.

Kennarar, þjálfarar og leiðbeinendur skulu ávallt gæta þess, í samvinnu við starfsmenn íþróttahúsa, að nemendur og iðkendur fari ekki í íþróttasal á undan þeim. Kennarar, leiðbeinendur eða þjálfarar skulu ekki víkja úr sal fyrir en allir eru farnir til búnings- eða baðklefa.

Kennarar, þjálfarar og leiðbeinendur skulu í samvinnu við starfsmenn íþróttahúss fara árlega yfir vinnutilhögun í tengslum við kennslu og þjálfun þar sem fyllsta öryggis nemenda og iðkenda verði gætt.

Í upphafi skólaárs eða við upphaf hvers námskeiðs skulu kennarar ásamt starfsfólki fara með nemendum yfir þær umgengisreglur sem gilda og gera þeim grein fyrir mögulegum hættum.

10. gr.

Ræsting og hreinlæti.

Við hreingerningar og þríf skal fylgja skriflegri hreinlætisáætlun húsnæðis og búnaðar sem skal vera aðgengileg fulltrúa heilbrigðiseftirlits og er hluti af innra eftirliti íþróttahússins.

Öll ræstiefni og önnur hættuleg efni skulu geymd í læstum klefa eða geymslu sem starfsmenn einir hafa aðgang að.

11. gr.

Frágangur auglýsinga.

Auglýsingar sem komið er fyrir við hliðarlínur valla eða endalínur og festar eru á standa eða bókka skulu þannig gerðar að þær falli undan álagi. Slíkar auglýsingar mega ekki hindra flóttaleiðir (rýmingarleiðir) eða neyðarútganga.

Uppsetning auglýsinga er óheimil án samráðs við ábyrgðaraðila.

12. gr.

Meðferð búnaðar, kennslu- og íþróttahalda.

Lausan búnað, svo sem mörk, körfuboltagrindur og ýmis fimleikataeki er óheimilt að nota án festinga.

Greinargóðar leiðbeiningar skulu vera við lyftinga- og þrektæki um notkun og mögulega slyshættu. Sérstaklega á þetta við um tæki sem eru með lausum lóðum og handlóð.

Fyrirkomulag í geymslu fyrir íþróttabúnað skal vera þannig að ekki stafi hættu af áhöldum. Festingar skulu vera fyrir búnað sem hættu getur stafað af.

Fara skal reglulega yfir allan lausan og fastan búnað í íþróttahúsi.

13. gr.

Hiti og loftræsing.

Hiti í íþróttahúsi skal vera hæfilegur miðað við þá starfsemi sem þar fer fram. Við kennslu skólaíþróttar skal hitastig að jafnaði vera um +20°C. Við íþróttæfingar og kappleiki skal hitastig að jafnaði vera um +16°C og loftræsing góð.

Fylgjast skal reglulega með loftræsikerfi, lofthreinsun/síum og afkastagetu lofthreinsibúnaðar.

14. gr.

Hitastig vatns og steypiböð.

Vatn í steypiböðum skal ekki vera heitara en 55°C þegar það er tekið til blöndunar með köldu vatni og skal það tryggt með viðurkenndum búnaði.

Þar sem kennsla í skólaíþróttum barna fer fram skal hiti á vatni í steypiböðum vera fastsettur á bilinu 34-38°C.

Fljótandi sápa skal vera til staðar á steypiböðum. Gæta skal þess að útbúa vörn við því að sápa drjúpi á gólf úr sápuskömmturum.

15. gr.

Gildistaka.

Reglur þessar eru settar samkvæmt ákvæðum í 14. gr. íþróttalaga nr. 64/1998 og öðlast þegar gildi.

Viðauki og skýringar við reglur um öryggi í íþróttahúsum

Inngangur

Öryggisreglur þessar eru samdar af starfshópi sem settur var á fót að tilhlutan menntamálaráðherra í janúar 1993 og síðan endurskipaður haustið 1996. Í viðauka þessum er vísað til einstakra greina í reglum um öryggi í íþróttahúsum og gefnar nánari skýringar á þeim.

1. gr.

Gildissvið

Reglur þessar taka til íþróttahúsa, íþróttasala og rýma þeim tengdum, sem ætluð eru til hvers konar líkamsþjálfunar, íþróttakeppni og kennslu í íþróttum. Einnig ná þær til þrekæfingasala og fangbragðasala og búnaðar þeim tengdum sem ætlaður er til þjálfunar, keppni og kennslu. Fyrst og fremst er hér átt við mannvirki sem ætluð er til kennslu í almenna skólakerfinu og á vegum íþróttafélaga.

Reglur þessar taka ekki til aðstöðu á endurhæfingarstofnunum eða aðstöðu sem ætluð er til einkanota. Þó að reglur þessar taki ekki til líkamsræktarstöðva, sem eru í einkarekstri, má ætla að hollustu- og heilbrigðiseftirlitsaðilar með slíkum rekstri hafi þær til hliðsjónar.

2. gr.

Skilgreiningar

Ábyrgð forstöðumanns íþróttahúss er í þessum reglum skilgreind með sama hætti og gert er í lögum nr. 46/1980 um hollustuhætti og aðbúnað á vinnustöðum. Í 12 gr. laganna segir að framkvæmdastjóri fyrirtækis telst atvinnurekandi í merkingu þessara laga. Sé um opinberan rekstur að ræða, telst atvinnurekandi sá, er umsjón hefur með starfseminni.

3. gr.

Búnaður til skyndihjálpar og aðkoma að íþróttahúsi

Í íþróttahúsum þarf að vera staður til geymslu tækja og gagna til skyndihjálpar og aðstaða til að veita skyndihjálp. Þessi aðstaða verður að vera aðgengileg. Sjá nánar öryggis- og eftirlitshandbók. Eftir að reglur þessar hafa öðlast gildi er gert ráð fyrir að starfsfólk íþróttahúsa sækji námskeið í skyndihjálpar og verður horft til þess hvort þörf sé á sérstöku námsefni í því skyni. Skýrar umgengnisreglur verða að vera á hverjum stað, hverjir hafi aðgang að sjúkragögnum íþróttahúss, t.d. hvort íþróttapjálfarar í einstökum greinum hafi aðgang að sjúkragögnum í öllum tilfellum og þá sérstaklega kæli- og þrýstiumbúðum. Sjálfsagt er að hver staður hafi ákveðnar

reglur um umgengni búnaðar til skyndihjálpar. Regluleg athugun samkvæmt gátlista á innihaldi sjúkrakassa á að vera sjálfsögd þannig að heilbrigðisfulltrúi geti staðfest eftirlit með sjúkragögnum. Í öryggis- og eftirlitshandbók er listi yfir þann búnað sem á að vera til staðar.

4. gr.

Neyðaráætlun og öryggiskerfi

Með neyðaráætlunum er hér átt við að viðbrögð sérhvers starfsmanns við óhöppum og slysum skulu vera mörkuð og hlutverk hans fyrirfram ákveðið þannig að allur ferill sé skýr. Svo getur viljað til að aðeins tveir einstaklingar séu að störfum þegar óhapp á sér stað, kennari eða þjálfari og starfsmaður íþróttahúss. Við slíkar kringumstæður er nauðsynlegt að sérhver starfsmaður verði þess albúinn að veita aðstoð og þekkja hlutverk sitt. Nauðsynlegt er að kennarar og þjálfarar viti hvert hlutverk starfsmanns íþróttahússins er ef óhapp ber að höndum og hvernig verkaskiptingu er háttað. Dæmi um neyðaráætlun er að finna í öryggis- og eftirlitshandbók.

Í byggingarreglugerð eru ákvæði um neyðarútganga og neyðarlýsingu og er opinbert eftirlit haft með því að þessum ákvæðum sé fullnægt. Það er engu að síður á ábyrgð eiganda að þessir þættir séu í fullkomnu lagi og heyri undir innra eftirlit mannvirkisins.

Sama gildir um merkingu rýmingarleiða í þeim húsum sem það á við. Starfsmenn eiga að geta brugðist rétt við ef til rýmingar kemur.

5. gr.

Um framkvæmd eftirlits

Í þessari grein eru þær kröfur til eigenda/forráðamanns íþróttahúss að farið sé reglulega yfir allan búnað, þar með talinn fastan og lausan búnað sem ætlaður er til kennslu og þjálfunar. Ef rekja má óhapp með einhverjum hætti til bilunar eða vanhírðu búnaðar er leitað eftir því hvenær og með hvaða hætti búnaður var skoðaður og yfirfarinn. Vanræksla við eftirliti eru á ábyrgð eigenda. Sjá nánar gátlista í öryggis- og eftirlitshandbók.

Ennfremur lög um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, IV kafla 12. gr. sé um opinberan rekstur að ræða o.s.frv.

6. gr.

Umgengnisreglur fyrir íþróttahús

Þegar unnið var að gerð þessara reglna var tekin sú ákvörðun að semja ekki algildar umgengnisreglur íþróttahúsa. Íþróttahús eða salir geta verið með mjög margvíslegu móti og því ekki talið gerlegt að setja samræmdar reglur sem alls staðar eiga við. Þess í stað er brugðið á það ráð að gera kröfur til þess að reglur verði settar um ákveðin grundvallaratriði. Ennfremur að reglur séu öllum sýnilegar og aðgengilegar og viðurlög kunn við brotum á reglunum.

Sérstaklega skal bent á ábyrgð og varðveislu á fatnaði og lausamunum.

Eins og bent er á í öðrum lið 7. greinar bera allir ábyrgð sem starfa í mannvirkinu, á framkvæmd reglnanna og því er áriðandi að starfsfólk íþróttahúss, kennarar og þjálfarar vinni vel saman við framkvæmd og eftirfylgni umgengnisreglna.

7. gr.

Gæsla

Gæsla í íþróttahúsi er á ábyrgð forstöðumanns/eiganda nema sérstaklega sé um annað samið. Þegar meta á þörf mannafla við gæslu ber að taka tillit til eftirfarandi þátta :

- *Íþróttakennslu í grunnskóla, þ.m.t. íþróttaskóla barna á leik- og grunnskólaaldri.*
- *Íþróttakennslu við framhaldsskóla.*
- *Íþróttæfingar barna og unglunga á grunnskólaaldri.*
- *Íþróttæfingar fullorðinna á vegum íþróttafélaga.*
- *Íþróttatíma einstaklinga eða hópa á eigin vegum.*
- *Íþróttamót og skal gæslu hagað í samræmi við nánari skilgreiningu:*

Fjölliðamót.

Minni háttar mót eða keppni.

Landsleikir og áhættuleikir.

Eins og áður er fram komið er gæsla á ábyrgð eigenda/forstöðumanns og metur hann þörf fyrir gæslu hverju sinni. Í þessum reglum er bent á nokkra þætti sem eru afgerandi þegar metin er þörf mannafla við gæslu. Einnig er bent hér á að skýrar línur verða að vera milli eigenda/forráðamanns og framkvæmdaraðila viðburðar um ábyrgðarhlutverk og ábyrgðardreifingu, t.d. um gæslu, dyravörslu og vöktun áhorfendasvæðis.

Nokkuð hefur verið um að börn fylgi foreldrum sínum á æfingar í íþróttahúsum. Gera verður hlutaðeigendum ljóst að starfsfólk íþróttahússins getur ekki ábyrgst gæslu þessara barna. Forráðamaður íþróttahúss verður að bregðast við slíkum aðstæðum með einhverjum hætti. Ekki er verjandi að börn séu gæslulaus á áhorfendapöllum, búningsherbergjum eða áhaldageymslum. Telja verður að forráðamaður íþróttahúss hafi heimild til að meina öðrum aðgang að íþróttæfingum en félögum viðkomandi deildar eða liðs.

8. gr.

Starfsmenn íþróttahúsa

Forráðamaður íþróttahúss er ábyrgur fyrir þeirri starfsemi sem þar fer fram og getur hann meinað hópi aðgang að íþróttaaðstöðu hafi ekki ábyrgur aðili stjórn hans með höndum. Vafasamt verður að teljast að yngri einstaklingur en 18 ára geti talist ábyrgðarmaður. Samkvæmt barnaverndarlögum er barn nú skilgreint sem einstaklingur sem ekki hefur náð 18 ára aldri. Vafasamt verður því að telja að barn geti verið ábyrgðarmaður fyrir hópi barna. Ekki er ástæða til að gera athugasendir við það að aðstoðarfólk sé yngra en það getur aldrei orðið fullgildur ábyrgðaraðili og ber forráðamanni íþróttahúss að gera aðilum grein fyrir því.

Við gildistöku þessara reglna ber forráðamönnum að sjá til þess að starfsfólk íþróttahúsa fái námskeið í skyndihjálp. Samið verður sértækt námsefni fyrir starfsmenn íþróttahúsa og ennfremur ákveðið hvernig upprifjun verði háttáð. (Ath. sérstakt námsefni vegna eineltis).

Þegar gerður er ráðningarsamningur við starfsmenn getur atvinnurekandi farið fram á að lagt sé fram heilbrigðisvottorð og sakarvottorð. Avinnurekandi, getur ennfremur við gerð ráðningarsamnings krafist mennta sagna um heilbrigði og hvort sakarvottorð sé hreint. Ef umsækjandi leynir slíkum upplýsingum fyrir atvinnurekanda getur það leitt til uppsagnar án frekari fyrirvara.

9. gr.

Kennsla, þjálfun og námskeið

Í þessum kafla er áhersla lögð á að allir sem vinna í íþróttahúsi hafi um það góða samvinnu að fyllsta öryggis sé gætt og að starfsmenn geti ekki firrt sig ábyrgð. Sjálfsagt er að starfsmenn fari yfir öryggisreglur íþróttahúss í sínum vinnutíma.

Almennt er talið að hæfilegur fjöldi nemanda í íþróttatíma í grunnskóla sé ein bekkjardeild enda litið þannig á að um tiltölulega einsleitan hóp sé að ræða sem kennari leggur fyrir verkefni sem ráðast af aldri og þroska nemenda.

Þegar kemur að því að ákveða hvað telst hæfilegur eða viðráðanlegur fjöldi í íþróttatíma/íþróttæfingu er málið erfiðara viðfangs. Hvort tveggja er að ekki er alltaf um einsleita hópa að ræða, meiri aldursdreifingu svo og að annað hafi þar áhrif svo sem skortur á æfingartímum og eða leiðbeinendum.

Að sjálfsögðu ræðst það af aldri iðkenda hvað telst hæfilegur/viðráðanlegur fjöldi iðkenda á æfingu.

Almennt má segja að við mat á eftirlits- og umönnunarskyldum þeirra sem fyrir starfsemi standa, skipti aldur barnanna sem taka þátt miklu máli. Eru vitaskuld gerðar ríkari kröfur í þessu efni eftir því sem börnin eru yngri.

Eðlilegt verður að teljast að hvert félag/deild setji sér vinnureglur í þessu efni og takmarki fjölda barna í hópum við þann fjölda að leiðbeinandi geti sinnt eftirlits- og umönnunarskyldu svo fullnægjandi megi teljast.

Umsjónarmanni/starfsmanni ber skylda til þess að koma á framfæri athugasemdum við forráðamenn félags eða deildar meti hann ástand á þann veg að eftirlits- og umönnunarskyldu sé áfátt og getur forráðamaður íþróttahúss að undangenginni viðvörun stöðvað íþróttæfingu sé öryggi iðkenda áfátt að hans dómi.

10. gr.

Ræsting og hreinlæti

Heilbrigðisnefnd getur gert kröfu um innra eftirlit. Innra eftirlit skal taka mið af umfangi starfseminnar. Í innra eftirliti felst m.a. að:

- *Tilgreina áhættuþætti, fyrirbyggjandi aðgerðir og mikilvæga eftirlitsstaði, s.s. varðandi hitastig vatns og heilbrigðisvottorð starfsfólks.*
- *Gera skriflegar hreinlætisáætlanir sem fela í sér umgengnisreglur og áætlanir eftir því sem við á, s.s. um meindýravarnir, viðhald loftræstikerfa, þrif og gerileyðingu.*
- *Skilgreina viðeigandi þjálfun starfsfólks og gera grein fyrir réttindum þeirra.*
- *Skrá óhöpp, slys og úrbætur.*
- *Skrá viðhald tækja og búnaðar eftir því sem við á.*

Ennfremur felst innra eftirlit í hreinlætisáætlun sem tekur til daglegra þrifa á húsnæði, þrifa á leiktækjum og áhöldum. Þá skal innra eftirlit taka til eftirlits með öryggisþáttum og búnaði. Í því felst m.a. að athuga slit, fúa burðarþol, festingar og annað það sem máli skiptir.

11. gr.

Frágangur auglýsinga

Megintilgangur þessarar greinar er að koma í veg fyrir að uppsetning auglýsinga auki á slyshættu í mannvirkinu. Með þessari grein er undirstrikað að ekki er heimilt að koma fyrir auglýsingum án samþykkis eigenda/forráðamanns. Þegar samþykki er gefið er sjálfsagt að taka fram þann tíma sem auglýsing skal standa og að auglýsandi fjarlægi auglýsingu þegar sá tími er liðinn og annist hreinsun nema um annað sé samið. Undanfarin ár hefur tíðkast að líma auglýsingar á gólf íþróttahúsa í kappleikjum. Slys hafa hlotist af slíkum auglýsingum þegar húsið er í annarri notkun vegna þess að viðnám auglýsingarflatarins er annað en gólfsins.

12. gr.

Meðferð búnaðar, kennslu –og íþróttáhalda

Þessi grein þarfnast ekki ítarlegrar skýringar en megintilgangur er að festa í sessi umgengnisreglur um þann margvíslega búnað sem tilheyrir kennslu, þjálfun og keppni. Því miður hafa hlotist af því alvarleg slys á undanförunum árum að umgengni um þennan búnað er ekki sem skyldi. Rétt er að merkja

sérstaklega þennan búnað. Þess er vænst að með þessum reglum komist á góðar venjur varðandi umgengni, og á forráðamaður íþróttahúss þess kost að beita viðurlögum sé umgengnisreglum ekki framfylgt. Vert er ennfremur að benda á að gerð er krafa um frágang í tækjageymslum og æskilegast er að þær séu læstar. Einnig á að vera sjálfsgöður hlutur að búnaður sé ekki skilinn eftir svo nálægt leikvelli, hliðarlínunum eða endalínunum, að iðkendum geti stafað hættu af honum. Í Öryggis og eftirlitshandbók er eftirlitslisti sem forstöðumönnum ber að fara eftir við skoðun á föstum búnaði. Ekki ber þó að líta svo á að þessi listi sé tæmandi.

13. gr.

Hiti og loftræsing

Þau viðmiðunarmörk sem hér eru sett um hitastig í íþróttahúsum og taka mið af þeirri starfsemi sem þar fer fram hverju sinni eru almennir staðlar í Evrópu. Hér er fyrst og fremst átt við íþróttasali. Í annarskonar mannvirkjum sem eru ætluð sem aðstaða til iðkunar “útiþróttar” að vetrarlagi svo sem knattspyrnuhús, reiðhallir o.s.frv. er yfirleitt ekki gert ráð fyrir sömu hitastýringu eða hitastigi og í íþróttasölum. Þar hlýtur það að vera ábyrgð kennarans eða þjálfarans að leiðbeina iðkendum um viðeigandi íþróttar- og hlífðarfatnað.

Sama má segja um lofthraða. Þar er fyrst og fremst átt við íþróttasali þegar lofthraðinn fer yfir 2m á sek. skynjar einstaklingurinn hann sem kælingu.

Lögð er áhersla á að reglulega sé fylgst með loftræsikerfi og búnaði þess og skipta skal reglulega um síur. Æskilegt er að samið sé um reglulegt eftirlit. Skrá á eftirlit og lagfæringar í handbók.

14. gr.

Hitastig vatns og steypiböð

Hér er verið að samræma kröfur sem gerðar eru í steypiböðum, sundlaugum og í íþróttahúsum.

Búnaður til skyndihjálpar í íþróttamannvirkjum

Í reglum um öryggi í íþróttahúsum í 3. gr. kemur fram að í íþróttahúsum skuli vera tiltækur búnaður til skyndihjálpar af viðurkenndri gerð þ.m.t. súrefnistæki og sjúkrabörur. Í eftirfarandi upptalningu er einungis um lágmarksbúnað að ræða. Forst-öðumenn íþróttamannvirkja ákveða hvort auka þurfi magn eftir stærð mannvirkis og aðsóknar.

A. *Sjúkrakassi innihaldslýsing. (lágmarksbúnaður)*

Skyndihjálparbók (mikilvægt að hún sé endurnýjuð í hvert skipti sem ný bók er gefin út af RKÍ)

Naglaklippur

Skæri

Flísatöng

Öryggisnælur 1 pk

Vasaljós (auka rafhlöður)

Hitamælir

Augnskolbrúsi

Einnota hanskar 1 kassi (100 stk)

Sárabindi 10 stk. 5 cm breið

Sárabindi 10 stk. 10 cm breið

Teygjubindi 10 stk. 5 cm

Teygjubindi 10 stk. 8 cm

Teygjubindi 4 stk. 8 cm

Teygjubindi 10 stk. 10 cm

Teygjubindi 10 stk. 15 cm

Kælipokar (einnota) 10 stk.

Kælipokar (margnota) 10 stk.

Gífsbómull 10 rúllur 15 cm breiðar

Grisjur (dauðhreinsaðar) 10 stk. 5x5 sérpakk. 1 stk. í pk.

Grisjur (dauðhreinsaðar) 10 pk. með 5 stk. 5x5

Grisjur (dauðhreinsaðar) 10 stk. 10x10 sérpakk. 1 stk. í pk.

Þríhyrnur (einnota) 5 stk.

Plástrar:

Heftiplástur 2 rúllur 2,5 cm breiður

Ofnæmisplástur 2 rúllur 2,5 cm breiður

Skyndiplástur (tau) 4 pk. 4 cm lengja

Skyndiplástur (tau) 4 pk. 6 cm lengja

DuoDerm v/hælsæri 3 stk.

Saltvatn (Natríumklóríð 0,9%) 2 brúsar 160 ml.

Mild fljótandi sápa

Mýkjandi áburður td. A+D ointment

Vasilín

Prúgusykur

2 pk.

B. Búnaður til aðhlyningar og flutninga.

Sjúkrabörur

Teppi

Hálskrasett (eða 1 stillanlegur)

Sandpokar

Stífar spelkur

Sam spelkur

4 stk.

Sjúkraherbergi

Aðstaða til að hlynna að slösuðum

Sjúkraherbergi skal vera 12-20 m² og þannig staðsett að aðgangur að salerni sé auðveldur. Í herberginu skal vera handlaug.

Dyr að sjúkraherberginu skulu greinilega auðkenndar. Sími eða annar boðskiptabúnaður skal vera í herberginu.

Í sjúkraherberginu á að vera skoðunarbekkur/hvíldarbekkur, borð og stóll. Þar á að vera veggfastur skápur til geymslu á sjúkravörum/sjúkrakassi, sjúkrabörur og flytjanleg súrefnistæki til endurlífgunar. (Sjá lista um sjúkragögn).

Staðsetning sjúkraherbergis skal vera sem næst íþróttasal og hafa sem best aðgengi bæði frá íþróttasal svo og að aðkomu sjúkrabifreiða.

Þar sem ekki er unnt að koma fyrir sérstöku sjúkraherbergi skulu sjúkragögn (sjá búnaðarlista) varðveitt með þeim hætti að starfsmenn hafi auðveldan aðgang að þeim, kennarar og þjálfarar samkvæmt ákvörðun forstöðumanns. Sjúkragögn skulu undir engum kringumstæðum vera aðgengileg börnum.

Þar sem sjúkraherbergi er ekki til staðar er samt sem áður æskilegt að hafa fyrirfram ákveðinn stað, t.d. starfsmannaaðstöðu, þar sem unnt er að sinna slösuðum án utanaðkomandi truflana.

Viðbragðsáætlun/Neyðaráætlun íþróttahúsa

Markmið *Viðbragðsáætlunar* er að tryggja að öll viðbrögð við slysum eða óhöppum verði markviss og örugg og stuðla með þeim hætti að lágmörkum afleiðinga þeirra.

Skilyrði þess að neyðaráætlun komi að tilætluðum notum er kunnátta og þjálfun starfsmanna.

Verkefni starfsmanns/starfsmanna skv. viðbragðsáætlun.

- *Gera sér eins nákvæma grein fyrir því eins og unnt er hversu alvarlegt slysið er.*
- *Hafa samband við neyðarlínu ef þess er þörf. Símanr.: 112*
- *Koma með neyðarbúnað á slysstað.*
- *Aðstoða við umönnun og flutning til sjúkrarýmis.*
- *Halda áhorfendum (börnum) frá slysstað og reyna að skapa ró kringum hinn slasaða.*
- *Taka á móti sjúkraflutningaliði, opna dyr og greiða þeim leið.*
- *Koma boðum til aðstandenda í samvinnu við kennara, þjálfara, leiðbeinanda.*
- *Hafa samband við vinnueftirlit þegar það á við.*
- *Ganga frá slysaskýrslu.*
- *Hafa samband við lögreglu.*

Þessum verkum skal forstöðumaður skipa með sínum starfsmönnum og hafa um það samráð við kennara, leiðbeinendur og þjálfara hvernig verkaskiptingu skal háttað.

Neyðaráætlun

Í reglunum um “Öryggi í íþróttahúsum” er gerð krafa um neyðaráætlanir, það er að segja að brugðist verði við slysum eða óhöppum á markvissan hátt eftir fyrirfram ákveðnu ferli.

Þau þrjú dæmi sem hér eru sett upp miðast við hina mismunandi notendahópa í mannvirkinu. Í fyrsta lagi “áætlun A” sem miðast við að notandi sé grunnskóli og þá undir stjórn kennara og tveir starfsmenn mannvirkis. Í öðru lagi “áætlun B” sem miðast við að notandi sé íþróttahópur undir stjórn þjálfara eða leiðbeinanda og einn starfsmaður mannvirkis. Í þriðja lagi er síðan “áætlun C” sem miðast við ýmsa aðra notendahópa og síðan íþróttamót.

Neyðarviðbrögð

Áætlun A.

- *Kennari hefur samband við starfsmenn og starfsmaður I aðstoðar kennara við aðhlynningu og kemur með þann sjúkrabúnað sem við á. Aðstoðar ennfremur kennara við flutning hins slasaða á aðhlynningarstað þegar og ef kennari álitur slíkan flutning ráðlegan.*
- *Kennari tekur ákvörðun um hvort leitað skuli eftir aðstoð "Neyðarlínu" eða skólahjúkrun sem starfsmaður I síðan framkvæmir.*
- *Starfsmaður II tekur við stjórn nemenda, róar þau og heldur þeim frá slysstað og beinir þeim til búningsklefa. Ennfremur greiðir hann leið sjúkraflutningamanna, tekur á móti sjúkrabifreið, heldur dyrum opnum og vísar þeim leið.*
- *Kennari hefur samband við aðstandendur eða skólastjórn.*
- *Kennari gengur frá slysaskýrslu, það er að segja slysaskýrslu skóla og er afrit varðveitt í mannvirkinu ásamt öðrum slysaskýrslum.*
- *Ef orsakir óhapps má rekja til galla í mannvirkinu eða bilunar í búnaði getur verið nauðsynlegt að gera Vinnueftirliti viðvart sem metur það hvort þörf er á skoðun.*

Verði slys eða óhapp í búnings- eða baðklefum er ferlið hið sama nema hvað þá er það starfsmaður mannvirkisins (baðvörður) sem hefur samband við kennara.

Meginregla er að þegar um er að ræða óhapp sem gerist við kennslu í grunnskóla eða framhaldsskóla er það kennari sem er frumkvöðull allra aðgerða.

Áætlun B.

- Þjálfari/leiðbeinandi hefur samband við starfsmann sem kemur á slysstæð og kemur með þann búnað til aðhlynnningar sem við á og aðstoðar við aðhlynnningu. Aðstoðar við flutning hins slasaða á aðhlynnningarstað ef áverki er með þeim hætti að flutningur sé hafinn yfir efa.
- Starfsmaður hefur samráð við þjálfara/leiðbeinanda um að kalla til aðstoð "Neyðarlínu" sem starfsmaður framkvæmir síðan. Athugið að það að óska eftir aðstoð Neyðarlínu getur verið sjálfstæð ákvörðun starfsmanns.
- Starfsmaður reynir að skapa ró í kringum hinn slasaða, heldur öðrum frá slysstæðnum og greiðir leið sjúkraflutningamanna, opnar dyr og vísar þeim leið.
- Þjálfari/leiðbeinandi kemur boðum til aðstandenda ef barn á í hlut.
- Þjálfari/leiðbeinandi gerir slysaskýrslu í samráði við starfsmann. Ef orsakir óhapps má með einhverjum hætti rekja til annars einstaklings er nauðsynlegt að nafn hans komi fram í slysaskýrslu.
- Ef orsakir óhapps má rekja til galla í mannvirkinu eða bilunar í búnaði, getur verið nauðsynlegt að hafa samband við Vinnueftirlit sem metur það hvort þörf er á skoðun.

Verði slys eða óhapp í búnings- eða baðklefum er ferlið hið sama nema hvað að þá er það starfsmaður mannvirkisins sem hefur samband við þjálfara/leiðbeinanda.

Megin regla er að þegar um er að ræða óhapp sem gerist á æfingu íþróttafélags eða íþróttahópa er það íþróttþjálfari eða leiðbeinandi sem er frumkvöðull aðgerða.

Áætlun C.

Frjálsir hópar, fullorðnir einstaklingar.

- Þegar leitað er aðstoðar, kemur starfsmaður með sjúkrabúnað og aðstoðar við eða annast þá umönnun sem við á.
- Kallar á aðstoð "Neyðarlínu" í samráði við þann sem fyrir óhappinu varð. Athugið að einnig getur verið um að ræða sjálfstæða ákvörðun starfsmanns.
- Starfsmaður gengur frá slysaskýrslu.
- Ef orsakir óhapps má rekja til galla á mannvirkinu eða bilunar í búnaði er nauðsynlegt að Vinnueftirliti sé gert viðvart til úttektar á búnaði.

Íþróttamót. Mótshaldari er hinn ábyrgi aðili íþróttamóta, bæði er varðar íþróttafólk og áhorfendur. Hlutverk starfsmanns íþróttahúss er því:

- Veita aðgengi að þeim sjúkragögnum sem til staðar eru.
- Veita aðstoð við umönnun ef þess er þörf og óskað er eftir því.
- Greiða aðgengi sjúkraflutningamanna.
- Aðstoða við að halda ró í kringum hinn slasaða og aðstoða við að halda áhorfendum frá slysstað.
- Sjá til þess að slysaskýrsla sé gerð.
- Ef orskir óhapps má rekja til galla á mannvirkinu eða bilunar í búnaði er nauðsynlegt að Vinnueftirliti sé gert viðvart til úttektar á búnaði.

Eins og fram hefur komið eru þessar neyðaráætlanir aðeins dæmi sem hver og einn getur nýtt sér og sniðið að aðstæðum eftir því sem á við á hverjum stað.

Skipulögð viðbrögð við brunaviðvörðun.

Markmið

Markmið með skipulögðum viðbrögðum við brunaviðvörðun er:

- *Að koma með öllum tiltækum ráðum í veg fyrir líkamstjón gesta og starfsmanna.*
- *Að koma í veg fyrir og draga úr tjóni á munum og mannvirkjum eftir því sem unnt er.*

Að ráða niðurlögum elds er verk fagmanna. Fyrstu viðbrögð eru ávallt að koma í veg fyrir líkamstjón, því næst að forða tjóni á munum eða mannvirki með því að koma í veg fyrir útbreiðslu þar með talið að slökkva eld án þess þó að leggja sig í hættu.

Framkvæmd

Brunaviðvörðun eða munnleg boð. Sannreynið boðin og hafið þegar samband við forstöðumann eða þann aðila á vinnustað sem forstöðumaður hefur tilgreint sem stjórnanda brunaviðbragða. Forstöðumaður eða sá sem hann hefur tilnefnt tekur ákvörðun um til hvaða stigs viðbragðsáætlun er gripið.

Viðbrögð:

Hættustig I:

Takmarkaður eldur eða ofhitnun í rými sem gestir hafa ekki aðgang að og þar sem er takmarkaður eldsmatur. Tilkynna neyðarlínu. Ganga úr skugga um að eldhólf sé lokað og mannlaust. Aðeins þeir starfsmenn sem samkvæmt fyrirframgerðri áætlun sinni framkvæmdum við slökkvistarf og hindra útbreiðslu á brunasvæðinu. Tilkynning til gesta.

Hættustig II.

Takmarkaður eldur laus í rými sem gestir, áhorfendur, hafa aðgang að og eldsmatur er til staðar. Tilkynning til neyðarlínu. Ganga úr skugga að eldhólf sé lokað og tæmt af fólki. Aðeins þeir starfsmenn sem fengið hafa þjálfun og samkvæmt fyrirframgerðri áætlun sinni aðgerðum við slökkvistörf og hindra útbreiðslu. Aðeins þeir starfsmenn sem til þess hafa fengið þjálfun sinni starfi í eldhólfinu. Tilkynning til gesta og skipulögð rýming staðarins.

Hættustig III. Hættuástand.

Eldur laus í gestarými eða áhorfendarými. Tilkynning til neyðarlínu. Flýtirýming í öllu mannvirkinu samkvæmt fyrirframgerðri áætlun. Aðeins þeir starfsmenn sem fengið hafa til þess þjálfun sjá til þess að að öll eldhólf séu mannlaus og lokað.

Hlutverk forstöðumanns vegna brunavarna.

- *Sjá til þess að þjónustusamningur brunavarnarkerfis sé virkur og eintak af honum til staðar í mannvirkinu. Ennfremur gerð viðbragðsáætlunar.*
- *Hafa eftirlit með endurnýjun og viðhaldi slökkvibúnaðar. Gerð og endurnýjun viðhaldssamnings með slökkvibúnaði.*
- *Eftirlit, endurnýjun og viðhald öryggisbúnaðar og þátta s.s. neyðardyra, útiljósa og merkinga.*
- *Uppsetning og frágangur á leiðarvísingum um flóttaleiðir í brunahólfum.*
- *Gerð viðbragðsáætlunar ásamt þjálfun starfsfólks og skipan starfsfólks í hlutverk samkvæmt viðbragðsáætlun.*
- *Halda dagbók um atriði viðkomandi brunavörnum s.s. dagsetningu samninga, komu eftirlitsaðila, dagsetningu úrbóta og viðhalds, tíma þjálfunar starfsfólks, ábyrgðaraðila viðbragðsáætlunar á hverri vakt ásamt tékklistum.*

15 **Ráðstafanir við brunavörnum. Björgunaráætlun.**

15.1 Öryggið, sem fæst með sjálfvirku brunaviðvörðunarkerfi, minnkar stórlega sé það ekki tryggt að viðvörðunin skiljist á réttan hátt, og slökkvistarf geti hafist án tafar. Sérhvert fyrirtæki ætti að gera sína eigin björgunaráætlun sem miðast við þarfir þess.

Slík áætlun skal greina í hvaða röð aðgerðir eru gerðar t.d.

- *aðvara þá sem eru í hættu*
- *reyna að slökkva eldinn sé það mögulegt*
- *gera ráðstafanir til að draga úr útbreiðslu eldsins, t.d. með því að loka hurðum*
- *kalla á slökkvilið eða aðra tiltæka hjálp*
- *greiða leið slökkviliðsins að húsinu, og gefa því tiltækar upplýsingar um staðsetningu eldsins og annað sem máli skiptir s.s. sérstakar hættur í húsinu*

16 **Viðurkenning á brunaviðvörðunarkerfi.**

- 16.1 Byggingarfulltrúi/Brunamálastofnun getur samþykkt sjálfvirkt brunaviðvörðunarkerfi sé eftirfarandi atriðum fullnægt:
- 16.2 Hönnun kerfisins sé unnin af aðila sem hefur löggildingu ráðherra til að gera raflagnateikningar skv. 48. og 49. gr. Skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997.
- 16.3 Uppsetning kerfisins sé gerð af aðila sem hlotið hefur viðurkenningu BR.
- 16.4 Til sé úttektarvottorð frá viðurkenndum eftirlitsaðila um að kerfið sé fullfrágengið og prófað.
- 16.5 Til sé yfirlýsing frá hönnuði og rafvirkjameistara sbr. gr. 53.3b í byggingarreglugerð, sjá fylgiblað 8.
- 16.6 Gerður hafi verið þjónustusamningur um kerfið, sjá fylgiblað 7.
- 16.7 Viðurkenningarskyldur búnaðar í kerfinu sé viðurkenndur af BR. Sjá reglur þar að lútandi í kafla 6.

DÆMI I

Reglur um umgengni í íþróttahúsum

1. grein Nemendur skulu mættir til íþróttaiðkana á réttum tíma, enda er húsinu lokað í byrjun hverrar kennslustundar.
2. grein Útískó skal skilja eftir á gangi í þar til gerðum hillum.
3. grein Að loknum íþróttæfingum fari skólanemendur án tafar í bað, þurrki sig, klæðist og yfirgefi síðan húsið. Kennari getur veitt undanþágu frá baðskyldu ef þörf þykir.
4. grein Til íþróttaiðkana er skylt að hafa sérstaka búninga sem kennari ákveður.
5. grein Í salnum má aðeins nota fimleikaskó, þó ekki með sólum sem hætt er við að liti eða rispi gólfíð.
6. grein Öll háreysti, átök eða hrindingar í búnings- og baðklefum eru stranglega bannaðar.
7. grein Fara skal varlega með öll áhöld í fimleikasal. Í lok hvers tíma skal kennari/þjálfari sjá um, að nemendur gangi snyrtilega frá öllum áhöldum á sama stað og þau voru tekin.
8. grein Engin ábyrgð er tekin á verðmætum sem ekki er komið til geymslu hjá húsverði.
9. grein Reykingar og notkun tyggigúmmís er stranglega bönnuð í búningsklefum og sal.
10. grein Notkun harpix er aðeins leyfð í samráði við forstöðumann.
11. grein Baðverðir og þjálfarar íþróttafélaganna skulu sjá um að gengið sé snyrtilega um búningsklefa og böð.
12. grein Enginn flokkur má fara inn í fimleikasal fyrr en kennari eða þjálfari er mættur í sal.
13. grein Hver sá er brýtur þessar reglur og veldur skemmdum skal bæta þær að fullu. Umráðamenn/þjálfarar hóps er tjóni veldur bera fulla bótaskyldu. Þá er forstöðumanni heimilt að víkja viðkomandi einstaklingi/flokki úr húsinu við ítrekuð brot.

DÆMI II

Reglur um umgengni í íþróttahúsum

1. grein Nemendur skulu mættir til íþróttaiðkana 10 mín. áður en kennslustund á að hefjast, enda sé íþróttahúsinu lokað í byrjun hverrar kennslustundar.
2. grein Áður en nemendur ganga inn í búningsherbergi, skulu þeir fara úr skóm og koma þeim fyrir á stað, sem baðvörður eða kennari vísar þeim á.
3. grein Notkun tuggugúmmís er stranglega bönnuð, enn fremur öll háreysti. Þá er og bönnuð notkun harpíx í íþróttasalnum.
4. grein Umgengni skal vera snyrtileg, öll föt hengd á snaga í þar til gerðum fatabásum. Að loknum fataskiptum skal handklæði breitt yfir fötin.
5. grein Nemendur fari án tafar í bað að loknum íþróttæfingum, þurrki sér í bað- eða þurrkherbergi, klæðist og yfirgefi samstundis íþróttahúsið. Kennari getur veitt nemendum undanþágu frá baðskyldu, ef þörf þykir. Sé um endurteknar undanþágubeiðnir að ræða, er rétt að kennari ráðgisti við þá eða þann, sem sér um heilsugæslu í viðkomanandi skóla.
6. grein Gæta skal þess að skola jafnan niður úr salernum eftir notkun, einnig að loka vatnshönum (krönum).
7. grein Stranglega er bannað að hafa í frammi hrekki og átök í búnings-, þurrk- og baðherbergjum.
8. grein Til íþróttæfinga er nemendum skylt að hafa sérstaka búninga, sem kennari ákveður.
9. grein Í íþróttasal má ekki nota aðra skó en fimleikaskó, með sólum, sem ekki lita gólfið, né heldur skó með svo grófgerðum sólum að þeir rispi lakkið á gólfinu eða geti valdið meiðslum.
10. grein Fara skal varlega með öll áhöld í íþróttasal. Sérstakrar varúðar skal gæta við færslu á slám og köðlum. Í lok hvers tíma skal kennari sjá um, að nemendur gangi snyrtilega frá öllum áhöldum á sama stað og þau voru tekin og dregið yfir gólfið með gólfþvegli.
11. grein Öll kennsla og æfingar í íþróttasal skulu vera undir eftirliti kennara. Ef baðvörður er eigi í íþróttahúsinu, eða er af einhverjum ástæðum fjarverandi og kennari getur eigi algjörlega litið eftir nemendum, meðan þeir baða sig, þurrka sér og kæðast, skal trúnaðarnemendi úr hverri bekkjardeild annast umsjón og gæslu. Kennari skal velja slíka trúnaðarnemendur.
12. grein Hver sá nemandi skólans, sem brýtur þessar reglur og veldur skemmdum, skal bæta þær að fullu verði, eftir mati skólastjóra.

13. grein Enginn flokkur má fara inn í íþróttasal, fyrr en íþróttakennari eða viðurkenndur æfingastjóri er mættur í sal. Fræðsluráð, skólanefnd eða skólastjóri í þeirra umboði, viðurkennir æfingastjóra.
14. grein Fyrir hönd ungmenna- og íþróttafélaga, sem óska eftir að fá afnot af íþróttasal, skulu stjórnir félaganna semja við viðkomandi skólastjóra og raða niður í samráði við hann þeim tímum, sem félagið eða félögin, geta fengið til sinna afnota. Stjórnir ungmenna- eða íþróttafélaga gefa fræðsluráði, skólanefnd og skólastjóra upp nöfn íþróttakennara eða æfingastjóra þeirra, sem stjórnna eiga íþróttæfingum hvers tíma.
15. grein Umráðamenn flokks, félags eða stofnunar utan skólans, er tjóni veldur, bera fulla bótaskyldu á skemmdarverkum hans og missir flokkurinn, félagið eða stofnunin jafnframt afnotarétt sinn, þar til viðgerð hefur farið fram og allar bætur eru að fullu greiddar.
16. grein Þurfi íþróttakennari eða æfingastjóri íþróttaflokks að koma fyrir í salnum eigin áhöldum, skal hann semja við skólastjóra um geymslu þeirra.

Innra eftirlit – eftirlitslistar / gátlistar

Eins og fram kemur m.a. í 5. gr reglna um Öryggi í íþróttahúsum skal vera virkt innra eftirlit í íþróttamannvirkjum og er forstöðumaður mannvirkis ábyrgur fyrir slíku eftirliti. Með innra eftirliti er m.a. átt við að fylgst skuli reglulega og markvisst með ástandi húsakynna, ástandi búnaðar, ræstingu og almennri umgengni.

Til að innra eftirlit sé markvisst er auðveldast að gerðir séu eftirlitslistar, gátlistar, fyrir hvert mannvirki og fylgja tveir slíkir eftirlitslistar með í þessari útgáfu, annar er viðkemur búnaði en hinn mannvirkinu.

Það skal undirstrikað að þessir listar eru aðeins dæmi og mörg atriði í þeim eiga ekki við ákveðin mannvirki og annað þess eðlis og að full þörf er á eftirliti þó svo að það sé ekki á þessum listum. Því er það nauðsynlegt að hvert mannvirki geri sína eigin gátlista þar sem tiltekin eru þau atriði sem við eiga á hverjum stað.

Tekið skal fram að opinberir eftirlitsaðilar svo sem Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga og Vinnueftirlit ríkisins skulu hafa aðgang að gátlistum.

Við gerð reglugerðar um öryggi í íþróttahúsum voru tekin til umfjöllunar ýmis atriði varðandi hönnun íþróttahúsa er varða öryggi notenda. Til glöggvunar fyrir þá aðila sem ætlað er að gera gátlista fyrir sín mannvirki fylgja hér atriði sem sérstaklega var rætt um.

Hönnun:

Öll hönnun skal vera í samræmi við byggingarreglugerð. Varast skal alla stóra glerfleti, t.d í hurðum og of þungar hurðir fyrir börn. Gera skal ráð fyrir að börn nái með góðu móti í fatasnaga o.fl. Áhaldageymslur skulu ekki vera minni en 70m² á hverja 1000m² í húsi. Yfirsýn yfir anddyri, íþróttasali og ganga skal vera eins og best verður á kosið. Nauðsynlegt er að öll blautgólf séu upphituð. Öryggisniðurföll skulu vera staðsett í ræstirými og gangi fyrir framan. Staðsetja skal ofna og fleira sem er á vegg það ofarlega að ekki hindri eðlileg þrif (gólfþvottavélar). Rafdrifnar rennihurðir eru heppilegastar sem útihurðir.

- *Forðast skal allar hvassar brúnir og horn í íþróttasal, bæði í byggingu og búnaði. Ef ekki er hjá þeim komist skulu slíkir staðir varðir eftir því sem kostur er á og reglur leyfa.*
- *Setlaugar, sauna og eimböð skulu hönnuð og starfrækt í samræmi við gildandi reglur. Veitingasala skal hönnuð og starfrækt í samræmi við gildandi reglur.*
- *Aðkoma sjúkrabifreiða að íþróttahúsi skal vera trygg og greinilega merkt.*
- *Allar merkingar í mannvirkinu svo og á búnaði skulu vera í samræmi við gildandi reglur og staðla.*
- *Gólf skulu vera fjaðrandi og í samræmi við viðurkennda staðla og taka mið af meginnotkun hússins.*
- *Hringstiga skal ekki nota þar sem vænta má umferðar áhorfenda.*

- *Forðast skal að nota gler í íþróttasölum nema þar sem það er talið nauðsynlegt og þá aðeins merkt öryggisgler.*

Samningur, dæmi I

Samkomulag um notkun íþróttamannvirkja

Leigusali Kt:..... annars vegar og leigusali.....
Kt:..... hinsvegar gera með sér svofellt samkomulag um afnot leigutaka af íþróttamannvirkjum í eigu leigusala er varðar réttindi, skyldur, þjónustu, ábyrgð og búnað. Samkomulag þetta tekur til íþróttahúsa, sundlauga og valla eftir því sem við á og fram kemur í samkomulagi þessu.

Samkomulag:

1. Leigutaki skuldbindur sig til að fara í einu og öllu eftir þeim reglum um umgengni og hátterni sem kynntar eru notendum í hverju mannvirki "Umgengnisreglum". Einnig þeim öryggisreglum sem við eiga það er "Reglur um öryggi á sundstöðum og við kennslulaugar" og "Reglur um öryggi í íþróttahúsum".
2. Leigutaki er ábyrgur fyrir framkomu og hegðun þeirra einstaklinga, iðkenda, leiðbeinenda eða þjálfara meðan þeir dvelja í mannvirkinu á hans vegum og er jafnframt ábyrgur fyrir þeim spjöllum sem þeir kunna að valda og ekki teljast til eðlilegrar notkunar og umgengishátta hvort sem er á mannvirki eða lausum munum.
3. Fyrirkomulag gæslu s.s. húsvörslu, baðvörslu eða laugarvörslu. Leigusali leggur til einn starfsmann í íþróttahúsum á venjubundnum íþróttæfingum. Á opinberum sundstöðum er laugar- og baðvarsla með venjubundnum hætti fari sundæfing fram á þeim tíma sem laug er í almennum rekstri. Fari sundæfing hinsvegar fram utan almenningstíma er einn starfsmaður að störfum, húsvörður. Breytingar á venjubundinni starfsemi, það er æfingum svo sem íþróttamót þar með talin fjölíðamót eða kappleikir, sem eftir hlutarins eðli útheimta aukna gæslu, ber hlutaðeigandi að tilkynna það forstöðumanni með minnst viku fyrirvara.
4. Ef mannvirkið er leigt eða lánað til annarrar starfsemi en íþróttæfinga eða móta svo sem til sýninga, samkomuhalds eða skemmtana, ber að gera um það skriflegan samning þar sem skilgreind er ábyrgð og gæsla húseiganda/leigusala og ábyrgðaraðila leigu eða lántaka.

5. Búnaður sem fylgir íþróttamannvirki er allur fastur búnaður mannvirkisins svo sem mörk, körfur, blaknet og fimleikáhöld o.s.frv. ásamt tímatöku- og hljóðbúnaði þar sem hann tilheyrir föstum búnaði mannvirkisins. Almennt fylgir ekki með í leigu búnaður sem ætlaður er til almennrar skólakennslu, undantekningar eru þó dýnur vegna fimleikaæfinga og búnaður vegna íþróttaskóla barna. Reglur um frágang skulu vera skýrar. Æskilegt er að gerður sé sérstakur búnaðarlisti fyrir hvert mannvirki.

6. Öll boðskipti eða áréttingar vegna þessa samkomulags, verklag starfsmanna eða annara þátta skulu fara fram við forstöðumann ekki við einstaka starfsmenn. Með sama hætti skulu athugasemdir starfsmanna mannvirkisins vegna framkomu eða verklags leigutaka vera við forstöðumann mannvirkisins.

staður, dags.....

Leigusali

Leigutaki

Þrif í íþróttahúsum, líkamsræktarstöðvum og skyldri starfsemi

Almennt

Í íþróttahúsum og heilsuræktarstöðvum og skyldri starfsemi er gerð krafa um að fyllsta hreinlætis sé gætt. Vegna þeirrar starfsemi sem fram fer í íþróttahúsum og heilsuræktarstöðvum er sérstök þörf fyrir skipulagða og árangrusríka þrifaáætlun.

Þau óhreinindi sem þarf að þrifa í baðklefum, heitum pottum og gufuböðum eru steinefni úr vatninu, fita og lífræn óhreinindifrá gestum og gróður, gerlar og sveppir úr umhverfinu. Í útfellingar kísils og kísilsambanda setjast þessi óhreinindi sem erfitt gerur verið að ná burt t.d. úr fúgum og af flísum og öðrum flötum í baðklefum og annarsstaðar þar sem bleyta er. Tryggja þarf að staðir séu aðgengilegir til hreinsunar svo forðast megi uppsöfnun á kísil og fitu.

Til þess að fullnægja kröfum um viðeigandi þrif og snyrtimennsku er nauðsynlegt að í innra eftirliti starfseminnar sé þrifaáætlun þar sem fram koma skýrar reglur um hvað eigi að þrifa, hversu oft og með hvaða tækjum og efnum. Venjulega eru hreinlætis/þrifaáætlanir settar fram á eyðublöðum í töfluformi þar sem viðkomandi starfsmaður sem þrífur fyllir í reiti og kvittar fyrir aðgerðum. Á eyðublaði fyrir þrifaáætlun þurfa m.a. eftirtalin atriði að koma fram: vinnulýsing, tíðni þrifa, dagsetning, efni, blöndun, hitastig vatns, áhöld, athugasemdir og kvittun fyrir þrifum. Við þrif getur verið nauðsynlegt að leita til fagmanna við val á efnum. Meðfylgjandi er sýnishorn af hreinlætisáætlun.

Þar sem gufuböð og setlaugar eru á sama svæði, t.d. í líkamsræktarstöðvum, skal leggja áherslu á að gestir þvoí af sér klórmettað vatn áður en farið er í gufubað. Þetta er gert til að koma í veg fyrir klórmettun lofts í gufubaðinu, sem getur verið skaðlegt heilsu manna, valdið astma- og ofnæmisviðbrögðum.

Dagleg þrif m.a.

Bað og búningsklefar, gufubaðsklefar, umhverfi við heita potta. Handlaugar, snyrtingar, þ.m.t. gólf og flísalagðir fletir, speglar, ruslafötur. Gólf í söllum, göngum og anddyri. Borð og bekkir ef seldar eru veitingar, allt umhverfi sem snýr að framreiðslu matvæla. Dýnur og fletir tækja og búnaðar sem gestir eru í snertingu við.

Athugið! Marga þessa staði þarf að þrifa oft á dag eftir umfangi og umgengni.

Vikuleg þrif m.a.

Ljós, sólbekkir (ekki er átt við ljósabekki), gluggar, hurðir, skápar.

Allsherjarþrif m.a.

Árlega allsherjarþrif húsnæðis eftir því sem við á og af gefnum tilefnum. Lofræstistokka skal þrifa árlega og skipta um síur eftir þörfum.

ÖNNUR GÖGN

- *áhugaverðar heimasíður*
- *skráning íþróttamannvirkja*
- *álitsgerð um ábyrgð aðila sem standa fyrir félags- og tómsundastarfi fyrir börn og unglinga*

Áhugaverðar heimasíður:

Eftirfarandi eru áhugaverðar heimasíður þar sem hægt er að nálgast ýmsar gagnlegar upplýsingar s.s. lög, reglugerðir og eyðublöð.

Alþingi Íslands	http://www.althingi.is/
Árvekni (slysavarnir barna)	http://www.arvekni.is
Brunamálastofnun	http://www.brs.is/
Geislavarnir ríkisins	http://www.gr.is/
Iðntæknistofnun	http://www.iti.is/
Landlæknir	http://www.landlaeknir.is/
Löggildingarstofa	http://www.ls.is/
Mannvirkjavefurinn	http://www.isisport.is/mannvirki/
Menntamálaráðuneytið	http://www.menntamalaraduneyti.is
Rannsóknastofnun byggingariðnaðarins	http://www.rabygg.is
Samband íslenskra sveitafélaga	http://www.samband.is/
Skipulag ríkisins	http://www.skipulag.is/
Staðlaráð	http://www.stadlar.is
Umhverfisstofnun	http://www.ust.is/
Tryggingastofnun ríkisins	http://www.tr.is/
Vinnueftirlit ríkisins	http://www.vinnueftirlit.is/
Alþjóða staðlaráðið (ISO)	http://www.iso.ch/
Bandaríska staðlaráðið (AN)	http://www.ansi.org/
Evrópustaðlar (CEN)	http://www.cenorm.be/